

1938. FEBRUAR 2. HETE.

Földrajz

IV. OSZTALY.

A tanítás anyaga: Az Északkeleti-Felföld vármegyéi, városai.

Nevelési cél: Ez a történelem által annyiszor megszentelt föld manem a mienk! (A honfoglaló Árpád útja, kuruc-mozgalmak, a világháboru stb.)

Kapcsolás: Történelem.

Szemléltetés: Térképen, táblai rajz.

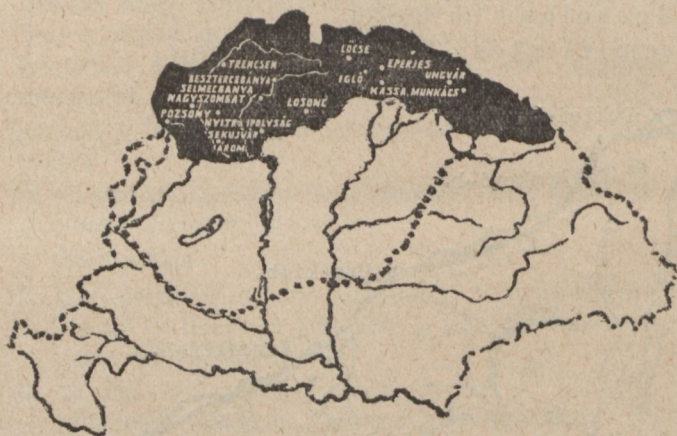
Vázlat.

I. Előkészítés. a) Számonkérés. Az Északnyugati és Északkeleti-Felföld felszínének, folyórendszerének, éghajlatának, növény- és állatvilágának összehasonlítása.

b) Célkitűzés. Járjuk be ma ezt a vidéket, ismerjük meg városait, nevezetes helyeit.

II. T á r g y a l á s. Vármegyéi: Sáros-, Ung-, Bereg-m, Ugocsa- és Máramaros, valamint Zemplén elszakított része.

a) Sáros vm. Az Erdős Kárpátok vidékén terül el. Székhelye: Eperjes (kapuváros = Duklai-h.), ezért régi kereskedő város (Lengyelország felé.) Vörösvágáson nemesopált bányásznak. Bártfa híres fürdőhely. Nagysáronon van a Rákóczi-család vára (itt fogták el II. Rákóczi Ferencet 1703-ban!). Sóváron söt főznek (bányája víz alatt), Zboró híres régi várát I. Rákóczi György építette (a 100 hársfa.)

b) Ung vm. Az Ung vidékén, déli része sík, eszakin erdős-hegyes. Székhelye Ungvár (régí vára ma is áll). Vásárváros. Régi kuruc város; gör. kath. püspöki székhely. Csapvasuti elágazó hely, Tisza-hiddal. (Az átkelőhely fontossága!) Jósra, Szobránc és Uzsok fürdőjéről nevezetes. Luh-nak jó ásványos vize híres. Nagyberézna állatvásáraitól (határváros!), Perecsény falepároló-gyáráról (fenyvesek!), talpfateleperől, Szerednye régi váráról s környékén termelt híres boráról nevezetes. Egyetlen megmaradt községünk ma e vm-ből Záhony.

c) Bereg vm. A Latorca, Borsava és Tisza vízvidékén fekszik. Hegyvidékein fatermelésből, kőfejtésből él lakossága. Délnyugati fele sík (szőlő és gabonatermő földekkel). Székhelye Beregszász, timsóbányájáról, malomkögyártásáról nevezetes. A Latorca mellett épült Munkács nagy vásár és kapuváros (Vereckei-h.), a

honfoglalók első pihenőjének helye (Álmos eltűnése.) Várhegyén ezredéves emlékmű állott, várát Zrinyi Ilona védte hősiessen. Itt született Munkácsi Mihály. Hárshalva és Szolyva fürdőjéről híres.

- d) Ugocsa vm. Kis részét az Avas ágai borítják. Székhegye Nagyszöllős jó borvidékkel. Királyháza (kapuváros) jelentékeny forgalommal. (A vm DK-i része Romániához került.)
- e) Máramaros vm. Hegyes felületét hatalmas erdőségek borítják. A Tisza és sok hegyi folyó ágazza be. (Ezért sok a legelője.) A Tisza eredete is itt van. (Legmagyarabb folyó! "Szőke Tisza haragjában megáradt...") Székhegye Máramarossziget. Nagy fatelepei, tutajtelepe (miért?) és sóraktárai vannak. Élénk kereskedő város (a bányák forgalmát itt bonyolítják le!) Aknasugatagnak, Aknaszlatinának és Rónaszéknek gazdag sóbányái, sósfürdői vannak Boeskönyvegyi- (gyógyszer)gyár, Borsán ércbánya, Dolháznak (kurucsata) és Gyertyánligetnek gyógyfürdője és ásványos vize van. Élénk kereskedőváros Huszt, míg Körösmező érdekes település (24 km hosszú) a Tatár-hágó előtt. Visk ásványos és vasas vizéről és fürdőjéről nevezetes. (A vm északi fele cseh. déli része román megszállás alá került.)
- f) Zemplén vm megszállott részét északon az Erdős-Kárpátok borítják. A trianoni határ a megye székhelyének (Sátorlajuhely) külvárosán megy keresztül! A Laborementén van Homonna, kapuváros (Lupkovi-h.) Szobráncnak szép fürdője, Töketerebesnek cukorgyára, Órmezőnek petróleumfinomítója van. (Az egész Felvidék nagy szerepet játszott a világháborúban az orosz betörések idején, amikor hős magyar honvédeink verték ki hősiességük után hazánkból őket. A Kárpátok hősi temetői... Az Uzsoki-szoros hőse... De kitüntette magát e vidék derék tót és rutén népe a Rákóczi-időkben és a szabadságharcban is.)

III. Begyakorlás. a) Összefoglalás. Miért a legkeskenyebb hegyvidékünk az ÉK-i? Mi a különbség hágó és szoros között? Miért vízválasztó a határlánc? Milyen hegyek vizét hordja el innen a Tisza? Miért könnyű a belső hegyvonulaton való átkelés? Miért bővizűek itt a folyók? Stb.

b) A két Felvidék összehasonlítása.

c) Részletes összehasonlítás az alföldekkel, Dunántullal.